

De búnquer a gran portaavions

Albània ha passat del col·lectivisme feudal al capitalisme de basar; de l'autarquia militar a l'òrbita dels EUA i de l'OTAN, i de la dictadura a una democràcia vigilada que utilitza el genocidi estalinista per ofegar tota oposició.

Fa dues setmanes un cotxe bomba explotava al centre de Tirana i feia quatre morts i desenes de ferits. Els terroristes havien triat bé l'objectiu: un dels supermercats més nous i ben posats, propietat de Vehbi Alimuçaj, el comerciant més ric d'Albània, dipositari d'una fortuna coneguda de 50 milions de dòlars que desperta tota mena de comentaris i de sospirs entre els albanesos.

La bomba contra el supermercat d'Alimuçaj és el primer esclat violent de repercussió ciutadana que viu Albània des de la caiguda definitiva del comunisme, ara fa quatre anys. Es tracta d'un afer fosc, però també d'un indici clar que hi ha sectors, ara com ara minoritaris, disposats a fer servir les bombes per ocupar un lloc en el procés de transició al capitalisme que va començar fa quatre anys, l'endemà mateix que el Partit Democràtic i el seu líder Sali Berisha guanyessin les eleccions.

Aquell dia, 23 de març de 1992, va ser l'ambaixador dels Estats Units, William Rierson, el primer a aparèixer davant el públic per saludar i celebrar la victòria electoral dels demòcrates de centre-dreta sobre els socialistes ex-comunistes. I així, la imatge de l'ambaixador Rierson envoltat de les àligues albaneses i de les barres i estrelles va donar la mesura del que havia de passar: Albània es convertiria, a base d'aplicar-hi les receptes del Fons Monetari Internacional i de l'OTAN. L'Albània dels 250.000 búnquers de formigó estalinista esdevindria així un satèl·lit occidental. I potser més i tot: esdevindria el gran portaavions nord-americà en un dels racons més estratègics i conflictius de la Mediterrània; al costat mateix dels Balcanes i a pocs quilòmetres de la costa nord-africana.

El lliure mercat que va venir immediatament després d'aquelles eleccions va canviar la fesomia del país dels búnquers, alguns d'ells reciclats per guardar-hi els estris dels pagesos o dels pescadors, i fins i tot bars. Milers de bars,

Albània és una democràcia vigilada. L'obertura al capitalisme enfronta diversos sectors.

mercats, basars, antenes parabòliques i tota mena de negocis petits, grans i mitjans, va omplir Albània. De la mà dels mercaders turcs i grecs i d'inversors italians i nord-americans —inversions més especulatives que no pas productives— arribà un creixement espectacular: de l'11% l'any 1994. Però les xifres macroeconòmiques amagaven problemes greus: atur del 40% de la població activa; més indigència que mai; aparició de les màfies i de tota mena de criminalitat. Factors que van començar a fer pujar les expectatives dels socialistes ex-comunistes, com ha passat en alguns altres països de l'Est.

Barrar el pas al "retorn". Vistos els exemples d'Hongria, de Bulgària i sobretot de Polònia, el poder albanès s'ha posat molt nerviós i ha començat una autèntica operació de setge a l'oposició d'esquerres. Es tracta d'evitar el "retorn" com sigui. Primer de tot ha imposat una llei electoral que combina el sistema majoritari i proporcional de manera que afavoreixi el partit governant. Per acabar-ho d'adobar el govern de Sali Bersisha ha tirat endavant l'anomenada

llei del genocidi que impedeix l'exercici de càrrecs públics als funcionaris de l'antic règim, és a dir a la majoria dels dirigents del Partit Socialista. Així mateix per aplicació d'aquesta llei han estat detinguts desenes d'alts responsables del règim comunista, com és ara l'ex-president Ramiz Alia. Alia ja va passar tres anys a la presó per abús

de poder i ara l'acusen d'assassinats i de deportacions en massa. L'amenaça d'un nou empresonament també afecta el líder ex-comunista Fatos Nano, que ja va passar una temporada a la presó, condemnat per haver-se apropiat set milions de dòlars provinents de l'ajuda humanitària.

L'actual metamorfosi porta Albània a convertir-se en una democràcia vigilada en la qual intervé també, i cada cop més, la mà del Pentàgon i del Departament d'Estat. Tres dies abans de la bomba al supermercat les tropes nord-americanes havien fet unes maniobres espectaculars a trenta quilòmetres de Tirana. En canvi d'aquesta tutela militar Washington ha obert una oficina d'informació a Kosovò encarregada de controlar la situació de la comunitat albanesa, contínuament agredida pel govern de Sèrbia. Tot això, el president Sali Berisha ho presenta com un èxit occidentalitzador i patriòtic; ahora acusa l'antiga policia política comunista d'haver fet esclatar el cotxe bomba al supermercat. Les eleccions de maig s'acosten i, a Albània, tot s'hi val per guanyar-les.

Llibert Ferri